

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosc/38531,Prezentacja-wystawy-Wolyn-1943-Wolaja-z-grobow-ktorych-nie-ma-Leszno-1728-lutego.html>
25.04.2024, 20:48

Prezentacja wystawy „Wołyń 1943. Wołają z grobów, których nie ma” - Leszno, 17-28 lutego 2017

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu i Zespół Szkół nr 4 w Lesznie zapraszają do zwiedzenia wystawy „Wołyń 1943. Wołają z grobów, których nie ma” przygotowanej przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” oraz Towarzystwo Miłośników Wołynia i Polesia.

Wystawa przedstawia historię zbrodni popełnionej na Polakach przez ukraińskich nacjonalistów na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej podczas II wojny światowej. W latach 1943-1945 na rozkaz frakcji Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów, której przywódcą był Stepan Bandera (OUN-B), Ukraińska Armia Powstańcza (UPA) z udziałem ludności cywilnej wymordowała od 100 do 130 tys. Polaków. Ta ludobójcza czystka etniczna była planową akcją eksterminacyjną zmierzającą do całkowitego usunięcia Polaków z Kresów. Wystawa prezentuje Kresy Wschodnie w aspekcie terytorialnym, wielonarodowym i wielokulturowym. Omawia sytuację ludności kresowej podczas okupacji, a także założenia narodowościowej polityki ukraińskiej. Zaprezentowane są również działania ukraińskich Sprawiedliwych.

Dziesięcioletnia Stefcia, ośmioletnia Stasia, Witek – dwunastolatek...

Strach, ból fizyczny, dramat osierocenia, bezdomność... Historię dwanaściora dzieci

Plansza tytułowa wystawy „Wołyń 1943. Wołają z grobów, których nie ma”

ocalonych z ludobójstwa, ich bliskich i przyjaciół we wspomnieniach opowiedzianych po 70 latach przedstawia pierwsza plenerowa wystawa poświęcona ludobójstwu na Kresach II Rzeczypospolitej „Wołyń 1943. Wołają z grobów, których nie ma.” Wstrząsające relacje świadków przywołują dramat dwóch okupacji, narastającą grozę wojenną, a w końcu ludobójcze działania ukraińskich nacjonalistów, w których mordowano całe rodziny, wsie, kolonie... Chór z Ostrówek, szkoła powszechna w Zagajach, to tylko niektóre przykłady skupisk ludzkich unicestwionych niemal w całości, które przedstawiono na wielkoformatowych fotografiach. Niejednokrotnie to jedyne ocalone pamiątki rodzinne.

Bohaterowie wystawy przywołują swych pomordowanych bliskich z imienia i nazwiska, jednak większość spośród około 130 tys. ofiar do dziś pozostaje bezimienna. Nieznane są też miejsca ich pogrzebienia, ciała bowiem były palone, wrzucane do studni... a dowody mordów konsekwentnie zacierane. Rozpaczliwa potrzeba odnalezienia pozostałości dawnych domostw, śladów wymordowanych rodzin towarzyszy uratowanym przez całe życie - tymi emocjami bohaterowie dzielą się na wystawie. Pamięć o tych miejscach przywołano na ekspozycji w sposób symboliczny, poprzez umieszczenie wykazu miejsc kaźni w województwach wołyńskim, tarnopolskim, lwowskim, stanisławowskim.

Premiera wystawy odbyła się w 70. rocznicę ludobójstwa na Wołyniu 10 lipca 2013 r. na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie.

Wszystkim stronom tego projektu zależało na wzbudzeniu zainteresowania zbrodnią wołyńską głównie wśród osób niemających korzeni kresowych, a więc niewyposażonych w wiedzę rodzinną, nadto pragnęliśmy docierać do pokoleń młodych. Zadanie trudne, bo temat ciężki, a do tego ogólny niedostatek wiedzy historycznej, zwłaszcza tej stanowiącej podłoże do percepcji Zbrodni Wołyńskiej. Autorzy koncepcji założyli, że Zbrodnię Wołyńską należy pokazać poprzez przeżycia ludzi, którzy ocaleli, a głównie dzieci, bowiem to one były najbardziej nieszczęśliwymi ofiarami, których straszne cierpienie dotknęło u progu życia, którym Zbrodnia Wołyńska określiła późniejsze losy, których psychika została trwale naznaczona i które żyją w niekończącej się traumie, nasilającej się w końcówce życia. Przyjrzyjcie się Państwo hekatombie wołyńskich i małopolskich dzieci, wczuwając w ich położenie, w ich sierocy los, w jak strasznych okolicznościach poczuli, że są Polakami, zanim osiągnęli w pełni świadomość swej narodowościowej przynależności, jak wielkie poniżenie ich spotkało za to, że są Polakami. Nie płaczcie nad nimi, płaczcie nad tymi wszystkimi, którzy nie chcą uznać i powiedzieć: to było ludobójstwo. To losy tych dzieci z tablic wystawy krzyczą: ludobójstwo.

Ewa Siemaszko

Autorzy wystawy:

Scenariusz i teksty: Ewa Siemaszko

Koncepcja wystawy: Agnieszka Gorczyca, Michał Ruczyński, dr Marcin Stefaniak

Koncepcja graficzna: Katja Niklas, Ula Zalejska-Smoleń z layouteexpress.pl

Kurator wystawy: Agnieszka Gorczyca

Miejsce: Leszno, Zespół Szkół nr 4, ul. Kurpińskiego 2

Termin: 17-28 lutego 2017

Zwiedzanie: od pon. do pt. w godz. 10-14

Wstęp wolny.

Zapraszamy.